

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ¹

[Greeting]

1.1 Παυλος, δουλος Θεου, αποστολος δε Ιησου Χριστου κατα πιστιν εκλεκτων Θεου και επιγνωσιν αληθειας της κατ' ευσεβειαν 2 επ' ελπιδι ζωης αιωνιου, ην επηγγειλατο ο αψευδης Θεος προ χρονων αιωνιων, 3 εφανερωσεν δε καιροις ιδιοις τον λογον αυτου εν κηρυγματι ο επιστευθην εγω κατ' επιταγην του Σωτηρος ημων Θεου, 4 Τιτω, γνησιω τεκνω κατα κοινην πιστιν: χαρις, ελεος, ειρηνη απο Θεου Πατρος και Κυριου Ιησου Χριστου του Σωτηρος ημων.

[Qualifications for elders]

1.5 Τουτου χαριν κατελιπον σε εν Κρητη, ινα τα λειποντα επιδιορθωση και καταστησης κατα πολιν πρεσβυτερους ως εγω σοι διαταξαμην 6—ει τις εστιν ανεγκλητος, μιας γυναικος ανηρ, τεκνα εχων πιστα, μη εν κατηγορια ασωτιας² η ανυποτακτα. 7 Δει γαρ τον επισκοπον ανεγκλητον ειναι ως Θεου οικονομον· μη αυθαδη, μη οργιλον, μη παροινον, μη πληκτηνη, μη αισχροκερδη· 8 αλλα φιλοξενον, φιλαγαθον, σωφρονα, δικαιον, οσιον, εγκρατη· 9 αντεχομενον του κατα την διδαχην πιστου λογου, ινα δυνατος η και παρακαλει εν τη διδασκαλια τη υγιαинуση και τους αντιλεγοντας ελεγειν.

[They must face opposition]

10 Εισιν γαρ πολλοι και ανυποτακτοι³ ματαιολογοι και φρεναπαται μαλιστα οί εκ περιτομης, 11 ουδ δει επιστομιζειν—οίτινες ολους οικους ανατρεπουσιν διδασκοντες α μη δει, αισχρου κερδους χαριν! 12 Ειπεν τις εξ αυτων, ιδιος αυτων προφητης,⁴ “Κρητες αι ψευσαι, κακα θηρια, γαστερες αργαι.” 13 ‘Η μαρτυρια αυτη εστιν αληθης. Δι’ ην αιτιαν ελεγε αυτους αποτομωσ, ινα υγιαινωσιν εν τη πιστει, 14 μη προσεχοντες Ιουδαιικοις μυθοις και εντολαις ανθρωπων αποστρεφομενων την αληθειαν. 15 Παντα μεν καθαρα τοις καθαροις· τοις δε μεμιασμενοις και απιστοις ουδεν καθαρον, αλλα μεμιανται αυτων και ο νους και η συνειδησις. 16 Θεον ομολογουσιν ειδεναι, τοις δε εργοις αρνουνται, βδελυκτοι οντες και απειθεις και προς παν εργον αγαθον⁵ αδοκιμοι.

[Qualities to be taught]

2.1 Συ δε λαλει α πρεπει τη υγιαинуση διδασκαλια: 2 πρεσβυτας⁶ νηφαλιους ειναι, σεμνους, σωφρονας, υγιαινοντας τη πιστει, τη αγαπη, τη υπομονη· 3 πρεσβυτιδας ωσαυτως εν καταστηματι ιεροπρεπεις, μη διαβολους, μη οινω πολλω δεδουλωμενας, καλοδιδασκαλους 4—ινα σωφρονιζωσιν τας νεας φιλανδρους ειναι, φιλοτεκνους, 5 σωφρονας, αγνας, οικουρους, αγαθας, υποτασσομενας τοις ιδιοις ανδρασιν, ινα μη ο λογος του Θεου βλασφημηται.

6 Τους νεωτερους ωσαυτως παρακαλει σωφρονειν, 7 περι παντα σεαυτον παρεχομενος τυπον καλων εργων, εν τη διδασκαλια αδιαφθοριαν,⁷ σεμνοτητα, αφθαρσιαν 8—λογον υγιη ακαταγνωστον—ινα ο εξ εναντιας εντραπη, μηδεν εχων περι ημων⁸ λεγειν φαυλον· 9 δουλους ιδιοις δεσποταις υποτασσεσθαι⁹ εν πασιν, ευαρεστους ειναι, μη αντιλεγοντας, 10 μη νοσφιζομενους, αλλα πιστιν πασαν ενδεικνυμενους αγαθην, ινα την διδασκαλιαν του Σωτηρος ημων Θεου κοσμωσιν εν πασιν.

¹ Both the Text and the apparatus are the responsibility of Wilbur N. Pickering, ThM PhD.

² ασωτιας || ασωτειας [10%] 2466

³ ανυποτακτοι || 1 και [10%] (cursive 35 has a space, but no ink traces in that space; compare 2:7, where there is a clear residue of the erased letter.)

⁴ αυτων προφητης || ~ 21 328

⁵ αγαθον || --- 1892 (homoioarcton?)

⁶ πρεσβυτας || πρεσβυτερους 328,928,1249

⁷ αδιαφθοριαν || αδιαφοριαν (8%) 35°,201,204,386,444,1637°,2466,2723°

⁸ ημων || υμων [20%] 201

⁹ υποτασσεσθαι || υποτασεσθαι 1249

[Saving grace]

11 Επεφανη γαρ¹ ἡ χάρις του Θεου ἡ σωτηριος πασιν ανθρωποις, 12 παιδευουσα ἡμας ἵνα αρνησασμενοι την ασεβειαν και τας κοσμικας επιθυμιας σωφρονως και δικαιως και ευσεβως ζησωμεν εν τω νυν αιωνι, 13 προσδεχομενοι την μακαριαν ελπιδα και επιφανειαν της δοξης του μεγαλου Θεου και Σωτηρος ἡμων Ιησου Χριστου, 14 ὃς εδωκεν ἑαυτον ὑπερ ἡμων, ἵνα λυτρωσθαι ἡμας απο πασης ανομιας και καθαρηση ἑαυτω λαον περιουσιον, ζηλωτην καλων εργαων. 15 Ταυτα λαλει και παρακαλει και ελεγχε μετα πασης επιταγης. Μηδεις σου περιφρονειτω.

[The difference the Gospel makes]

3.1 Ὑπομιμησθε αυτους αρχαις και εξουσιαις ὑποτασσεσθαι, πειθαρχειν, προς παν εργον αγαθον ἑτοιμους ειναι, 2 μηδενα βλασφημειν, αμαχους ειναι, επιεικεις, πασαν ενδεικνυμενους πραοτητα προς παντας ανθρωπους. 3 Ημεν γαρ ποτε και ἡμεις ανοητοι, απειθεις, πλανωμενοι, δουλευοντες επιθυμιας και ἡδοναις ποικιλαις, εν κακια και φθονω διαγοντες, στυγητοι, μισουντες αλληλους.

[What a marvelous salvation!]

4 Ὅτε δε ἡ χρηστοτης και ἡ φιλανθρωπια επεφανη² του Σωτηρος ἡμων Θεου, 5 ουκ εξ εργαων των εν δικαιοσυνη ὧν εποιησαμεν ἡμεις αλλα κατα τον αυτου ελεον εσωσεν ἡμας δια λουτρου παλιγγενεσιας και ανακαινωσεως Πνευματος Ἁγιου, 6 οὐδ' εξεχεεν εφ' ἡμας πλουσιως δια Ιησου Χριστου του Σωτηρος ἡμων, 7 ἵνα δικαιωθεντες τη εκεινου χαριτι κληρονομοι γενωμεθα κατ' ελπιδα ζωης αιωνιου.

[So let's do good]

8 Πιστος ὁ λογος, και περι τουτων βουλομαι σε διαβεβαιουσθαι, ἵνα φροντιζωσιν καλων εργαων προιστασθαι οἱ πεπιστευκοτες τω Θεω. Ταυτα εστιν τα καλα και ωφελιμα τοις ανθρωποις. 9 Μωρας δε ζητησεις και γενεαλογιας και ερις³ και μαχας νομικας περιστασο, εισιν γαρ ανωφελεις και ματαιοι.

10 Αἵρετικον ανθρωπον μετα μιαν και δευτεραν νουθεσιαν παραιτου, 11 ειδως ὅτι εξεστραπται ὁ τοιουτος και ἁμαρτανει, ων αυτοκατακριτος.⁴

[Farewell]

3.12 Ὅταν πεμψω Αρτεμαν⁵ προς σε ἡ Τυχικον, σπουδασον ελθειν προς με εις Νικοπολιν, εκει⁶ γαρ κεκρικα παραχειμασαι. 13 Ζηναν τον νομικον και Απολλω σπουδαιως προπεμψον, ἵνα μηδεν αυτοις λειπη. 14 Μανθανετωσαν δε και οἱ ἡμετεροι καλων εργαων προιστασθαι εις τας αναγκαιας χρειας, ἵνα μη ωσιν ακαρποι.

15 Ασπαζονται σε οἱ μετ' εμου παντες. Ασπασαι τους φιλουντας ἡμας εν πιστει. Ἡ χάρις μετα παντων ὑμων. Αμην.

¹ γαρ || --- 328,432

² η χρηστοτης και η φιλανθρωπια επεφανη || ~ 456312 328

³ ερις || ερεις [75%] 201,1249^ε,1548,1855^ε

⁴ και ἁμαρτανει ων αυτοκατακριτος || --- 18 (possible homoioteleuton: -τος . . . -τος)

⁵ αρτεμαν || ἄρτεμαν 328

⁶ εκει || 1 σε 1637